והא מעשים בכל יום דההוא גברא דמישכן ליה פרדיסא לחבריה לעשר שנין וקש לחמש שנין ואתא לקמייהו דרבנן וכתבו ליה טירפא התם נמי אינהו הוא דאפסידו אנפשייהו כיון דהוו ידעי דפרדיסא עביד דקיש לא איבעי להו למיזבן והלכתא אישתדוף בני חרי טרפא ממשעבדי אמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ועמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום כמאן כי האי תנא דתניא נכסי ליך ואחריך לפלוני ירד הראשון ומכר השני מוציא מיד הלקוחות דברי רבי רשב"ג אומר אין לשני אלא מה ששייר ראשון ומי אמר אביי הכי והאמר אביי איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים כרשב"ג מי קאמר תינשא נשאת קאמר ואמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ואחריך מיד בעל ולוקח מיד אחריך ומוקמינן לכולהו בידא דלוקח מאי שנא מהא דתנן וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהן התם אית להו פסידא לכולהו הכא לוקח הוא דאית ליה פסידא אזל רפרם אמר לשמעתא קמיה דרב אשי מי אמר אביי הכי והאמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני עמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום א"ל התם דאמר לה כשהיא פנויה הכא דאמר לה כשהיא נשואה מאי קאמר לה אחריך ליקני בעל לא ליקני: וכן בעל חוב: תנא וכן בעל חוב ושני לקוחות וכן אשה בעלת חוב ושני לקוחות:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהן ואין חייבין בקבורתה יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה: גמ' איבעיא להו ניזונת תנן או הניזונת תנן ניזונת תנן וכאנשי גליל ולא סני דלא יהבי לה או דלמא הניזונת תנן וכאנשי יהודה ואי בעו לא יהבי לה

תא

והא מעשים בכל יום. דדיינין דינין דכיון דאשתדוף בני חרי טריף ממשעבדי: **פרדיסא.** כרם: **לעשר שנים.** שיאכלנה עשר שנים ותחזור לבעלים בלא מעות דכתב ליה כמשלם שניא אילין תיפוק ארעא דין בלא כסף: **וקש.** הזקין: **איהו אפסיד אנפשיה.** לוקח שלקח שדה מיד זה שמשכן כרם זה באחריות לאוכלו י' שנים: **עביד דקיש.** והדר מלוה על הלקוחות: **נכסי ליך.** ואמר לפנויה נכסי ליך ואחריך לפלוני: **כי האי תנא.** כר"ש דאמר מכירתו מכירה: **ואמר אביי נכסי ליך כו'.** לקמן מוקי להא שמעתא בתרייתא כאומר לנשואה: **הבעל מוציא מיד הלוקח.** אם בא לדון עמו יכול הוא לזכות בדין שהוא לוקח ראשון: **ואחריך.** יכול להוציא מיד הבעל דכי אמר אביי אין לאחריך במקום הבעל כלום שנתן לה כשהיא פנויה וניסת אבל כאומר לנשואה ה"ק לה אחריך ליקני בעל לא ליקני: **ולוקח מיד אחריך.** כר"ש דאמר דמכירת הראשון מכירה: **ומוקמינן לה בידא דלוקח.** אין ב"ד נזקקין [בפעם הזאת אם בא להוציאן מיד הלוקח שאין הפעם הזאת דומה לראשונה מתחלה שנכנס להם לוקח זה מכח מכירת האשה ומיד האשה יכול הבעל לטעון אני לקחתי ראשון אבל כזו שהוציאן מיד אחריך שאין הבעל זוכה אלא בדין אין בית דין נזקקין] לבעל כדקאמר טעמיה לקמיה: **וכן בעל חוב ושני לקוחות.** ראובן נושה בשמעון מנה ולו שתי שדות ומכרן לשנים זו בחמשים וזו בחמשים וכתב ב"ח ללוקח שני דין ודברים אין לי עמך ב"ח נוטל מיד הראשון וכאן אין לומר הנחתי מקום שתגבה הימנו שהרי חובו כנגד שתיהן ולוקח ראשון מוציא מיד השני וב"ח חוזר ומוציא אף זו מן הראשון ולוקח שני מב"ח וחוזרין חלילה עד שיעשו פשרה: **וכן אשה בעלת חוב.** שהיה לה חוב כתובתה על בעלה ומכר שתי שדותיו לשנים ואין בשניהם אלא כדי כתובתה וכתבה לשני דין ודברים אין לי עמך האשה מוציאה מיד לוקח ראשון והוא מן השני והאשה מן הראשון והשני מן האשה ולוקח ראשון מיד השני וחוזרין חלילה:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת. אין חייבין בקבורתה. אם מתה שהרי יורשיה גובין כתובתה מיורשי הבעל ועליהן לקוברה שהרי בעלה תחת כתובתה חייב בקבורתה עכשיו שאינו יורשה היא תקבור עצמה: **גמ'** אנשי גליל היו כותבין את תהא יתבת בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מיגר ארמלותיך בביתי: אנשי יהודה היו כותבין עד שירצו היורשין ליתן ליך כתובתיך לפיכך אם רצו היורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה: **הניזונת תנן.** והכי קתני אלמנה הניזונת מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהם כל זמן שהם רוצים לזונה:

אי

ומוקמינן לכולהו בידא דלוקח. תימה מעיקרא נמי נוקמיה ביד הלוקח אפוכי מטרתא למה לי דלאמר הבעל מוציא מיד הלוקח ואחריך מיד הבעל ולוקח מיד אחריך ואמר ר' דנפקא מינה כשיוציא הבעל מיד הלוקח תחלה אם יעשה פשרה בינו לאחריך יפסיד הלוקח ואין נראה לי דא"כ הא דפריך מאי שנא מהא דתנן ומשני התם אית להו פסידא לכולהו הכא לוקח הוא דלית ליה פסידא מה הועילו חכמים בתקנתם כיון דמצי למיעבד פשרה בעל ואחריך ויפסיד הלוקח אלא נראה לי דלאו דוקא קאמר שיוציא הבעל מיד הלקוחות אלא מתוך שאם היה מוציא הבעל מיד הלוקח היה אחריך מוציא מיד הבעל ולוקח מיד אחריך מעיקרא נמי מוקמינן ליה בידא דלוקח משום דאית ליה פסידא ולא יוכל בעל להוציא מידו: **וכן** בעל חוב ושני לקוחות וכן אשה. יש לתמוה אמאי איצטריך למיתני כל הנך גוונא וי"ל דצריכי דאי מקמייתא הוה אמינא הראשונה מוציאה מיד השניה כיון (א) דאין לשניה כל כך פסידא שתוכל לגבות מבעלה ושיעבודא של ראשונה קודם ובדין הוציאה אבל בעל חוב מלוקח לא ואי אשמעינן בעל חוב מלוקח כדי שלא תנעול דלת בפני לווין אבל אשה בעלת חוב מלוקח לא להכי צריכי כולהו:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהן. גרסי' בלא וי"ו דאי גרסי' ומעשה ידיה שלהן בוי"ו היכי מבעיא ליה בגמ' אי ניזונת תנן אי הניזונת תנן על כרחך ניזונת תנן מדקתני ומעשה ידיה שלהן. מ"ר: **ואין** חייבין בקבורתה. וא"ת פשיטא דהא בעל גופיה לא מיחייב בקבורתה היכא דלא ירית כתובתה דקי"ל קבורתה תחת כתובתה וי"ל דהיא גופה קמ"ל מתני' דקבורתה תחת כתובתה דאכתי לא שמעי' ליה בשום מקום במשנה מיהו תימה הא דלא קתני ואין חייבין בפרקונה ואי משום דבעי למיתני יורשי כתובתה חייבין בקבורתה הא נמי פשיטא אלא מי יקברנה וכי תימא בינמה אתא לאשמועינן דיורשי כתובתה חייבין בקבורתה ולא יורשי נכסי מלוג א"כ מאי איצטריך למידק לעיל מדקתני יורשיה יורשי כתובתה איזוהי אלמנה שיש לה שני יורשין תיפוק ליה מדאיצטריך למיתני הך בבא כלל וי"ל דאיצטריך לאשמועינן אפי' היכא דלא שקלה אלמנה כתובה כגון דליכא אלא מטלטלי אינן חייבים בקבורתה ואע"ג דהשתא הוו כיורשי כתובתה כיון שאינה גובה אותה מהם: **ניזונת** תנן וכאנשי גליל כו'. הא לא מבעיא ליה היכי סתם תנא דמתני' ולענין הלכתא כמאן דהא אשכחן פלוגתא דרב ושמואל בהא לעיל שילהי נערה (דף נג. ושם) ועוד היכי פשיט בתר הכי מדשמואל הא שמואל פסק לעיל כאנשי גליל אלא נראה לי הכי פירושו ניזונת תנן וכאנשי גליל שהיא ניזונת על כרחן של יתומין והלכך מעשה ידיה שלהן אבל לאנשי יהודה שמדעתם ניזונת ויכולין לסלקה אין מעשה ידיה שלהן או הניזונת תנן וכאנשי יהודה דאפילו לאנשי יהודה דאי בעו לא יהבי לה אפ"ה מעשה ידיה שלהן. מ"ר:

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הל' ב סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' קיא סעיף יג [וברב אלפס גיטין פ"ה ד' קפח]:

לח ב מיי' פכ"ב מהל' זכיה הל' יב טוש"ע ח"מ סי' רמח סעי' ח וטוש"ע אה"ע סי' צא סעיף ג [וברב אלפס ב"ב פ"ח דף רכ]:

לט ג מיי' שם הל' ג טוש"ע אה"ע שם וטוש"ע ח"מ שם סע"א:

מ ד מיי' שם הל' ט טוש"ע ח"מ שם סעיף ג:

מא ה מיי' שם הל' יג טוש"ע אה"ע שם וטוש"ע ח"מ שם סעיף ח:

מב ו מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' קיא סעיף כ:

א ז מיי' פי"ח מהל' אישות הל' א סמג עשין מח ולאוין פא טוש"ע אה"ע סימן צג סעיף ג:

ב ח מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע אה"ע סי' נט סעי' א:

ג ט מיי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' צד סעיף ז:

ד י מיי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' פט סעיף ד:

◆

תוספות רי"ד

אלא מזו אינו גובה משאר נכסים: אמר אביי נכסיי לך ואחריך לפלוני ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום פי' בעודה פנויה. א"ל וכיון שנשאת בעל לוקח הוי כדאמרינן בתקנות אושא דבעל שויוהו רבנן בנכסי אשתו כלוקח כמאן כי האי תנא דתניא נכסיי לך ואחריך לפלוני וירד הא' ומכר ואכל הב' מוציא מיד הלקוחות דברי ר' רשב"ג אומר אין לב' אלא מה ששייר הא' פי' אלמא היכא דמכר מכרו קיים ואין לשני כלום ה"נ כשנשאת כאילו מכרתן לו דמי ואין לאחריך במקום בעל כלום: ומי אמר אביי הכי והאמר אביי איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים כרשב"ג ומהדר מי קאמר תנשא נשאת קאמר: ואמר אביי נכסיי לך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ומ"ש מהא דתנן וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם התם אית פסידא לכלהו הכא לוקח הוא דא"ל פסידא אזל רפרם אמר לשמעתי' קמי' דר"א ומי אמר אביי הכי והאמר אביי נכסיי לך ואחריך לפלוני ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום א"ל התם דא"ל כשהוא פנוי' הכא דא"ל כשהיא נשואה מאי קא"ל אחריך ליקני. בעל לא ליקני. פי' מילתא קמייתא דאביי דא"ל כשהיא פנוי' והלכך לכשנשאת בעל לוקח הוי וכאילו מכרתן לו דמי ואין לאחריך על הלוקח כלום כדאמר רשב"ג ומילתא בתרייתא דאביי דא"ל כשהיא נשואה דכי קא"ל ואחריך לפלוני הכי קא"ל אחריך ליקני ולא בעל הלכך כשמכרה ללוקח ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות כדין כל אשה שמכרה (ללוקח) נכ"מ בחיי בעלה שהבעל מוציא מיד הלקוחות משום דהוא לוקח ראשון ואחריך יבוא ומוציא מיד הבעל דהא אמר לה אחריך ליקני בעל לא ליקני ולוקח יבוא ומוציא מיד אחריך כרשב"ג דאמר אין לאחריך במקום לוקח כלום ומוקמינן להו בידא דלוקח שאם יבא עוד הבעל להוציאם מיד הלוקח אין ב"ד נזקקים לו שאין הפעם הזאת דומה לראשונה שמתחלה כשנכנס להם לוקח זה מכח מכירת האשה יכול הבעל לטעון אני קניתי ראשון אבל בפעם הזאת שהוציאן הלוקח מיד אחריך שלא זכי הבעל זוכה אצלה בדין אין ב"ד נזקקין לבעל להוציאן מיד הלוקח ול"א שיחזרו חלילה כדתנן במתני' משום דלוקח הוא דא"ל פסידא דיהיב זוזי אבל בעל ואחריך לא יהבו זוזי וצריכים לעשות פשרה ביניהן. ומכאן

מסורת הש"ס

א) [סוטה מד. וש"נ], ב) [עי' ב"מ קט:], ג) ב"ב קלו. [סוטה כא:], ד) סוטה כא: ב"ב קלז. קעד: [ערכין כג.], ה) [עי' תוס' ב"ב קלט: ד"ה התם], ו) לעיל מג. פא., ז) [לעיל נג:], ח) צ"ל לקמן מוקי לה בשמעתין אמר לפניה כו'. רש"ל, ט) צ"ל כתרייתא לאביי כאומר לנשואה. רש"ל, י) נ"י ל"י, כ) [צ"ל והאשה חוזרת ומוציאה אף זו מן הראשון והשני מן האשה וכו'. רש"ל], ל) [לעיל מג:],

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וכן כו' דאין לשניה. נ"ב עיין בב"ח סי' רל:

◆

מוסף רש"י

איזהו רשע ערום. המתעבר על ריב לא לו ומבטל מתנת הנותן שאמר נכסי לך ואחריך לפלוני, ומבלעדו לא היה ראשון מוכר לאחרים להפסיד אחריך, ערום דמכל מקום מגלה הוא ומה שעשה עשוי, שהנותן לא מיחה בשעת המתנה כרשב"ג דאמר אם קדם ראשון ומכר מה שעשה עשוי, כי אין לאחריך אלא מה ששייר ראשון והרי לא שייר לו כלום (רשב"ם ב"ב קנד:).

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת מנכסי יתומים. דהכי נמי תנאי כתובה הוא את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מיגר ארמלותיך (לעיל נג.).

◆

תוספות רי"ד (המשך)

מוכח דמודה רשב"ג דפליג בפירקן דלעיל בכותב לאשתו דו"ד א"ל בנכסייך בחייך ובמותך דקאמר ת"ק שאם מתה אינו יורשה ורשב"ג אמר אם מתה יירשנה שהתנה עמש"ב ותנאו בטל במנהג שאנו מתנים שאם תמות האשה בלא בנים שתחזור הנדוניא ליורשי אבי' שהתנאי קיים דע"כ לא קאמר רשב"ג אלא בנ"מ דממילא נפל לה אבל היכא דדעת אחרת מקנה אותו שמתנה והכל לפי דעת המקנה דהא אביי הכא כרשב"ג ס"ל ואמר דאחריך קני ובעל לא ליקני: וכן ב"ח וכן אשה וב"ח. תנא וכן ב"ח וב' לקוחות וכן אשה ב"ח וב' לקוחות פי' ראובן לוה משמעון מנה ולו שתי שדות ומכרן לב' לקוחות זו בנ' וזו בנ' וכ' ב"ח ללוקח ב' דו"ד א"ל עמך ב"ח מוציא מיד הא' וכאן א"ל הנחתי לך מקום שתגבה ממנו שהרי חובו כנגד שתיהן ולוקח א' מוציא מיד לוקח ב' וב"ח חוזר ומוציא אף זו מן הא' ולוקח ב' מב"ח וחוזר חלילה עד שיעשה פשרה ביניהן ואם רוצה לוקח שני מתפשר עם לוקח א' ולא יהי' לב"ח כלום שהוא אומר לו התפשרי עמי ואל תטרוף השדה מידי שאם תטרף אותה סוף שיבוא ב"ח ויטרפנה ממך ועלי' אינו יכול לבוא אם יתפייס עמו לוקח א' במעות אין לו לבע"ח כלום וכן אשה ב"ח שהיה לה חוב כתובתה על בעלה ומכר ב' שדותיו לשנים ואין בשתיהן אלא כנגד כתובתה וכתבה לב' דו"ד אל"ע האשה מוציאה מיד לוקח א' והוא מן הב' והאשה מן הא' והשני מן האשה ולוקח א' מן הב' וחוזרת חלילה עד שיעשו פשרה ביניהן: אלמנה ניזונית מנכסי יתומים ומעשה ידיה שלהן ואינן חייבין בקבורתה יורשי' יורשי כתובתה חייבים בקבורתה. פי' אחרי שהן זנין אותה הן זוכים במע"י כמו שהיתה עושה לבעל שתקנו מזונות תחת מע"י ואין חייבים בקבורתה שאחרי מותה באין יורשי' ותובעים כתובתה מן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones